

belasting op sterke drank, verhoging van de bieraccijns, wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968, verhoging van de belasting van sigaretten en kerftabak alsmede wijziging van de tariefstructuur van de belasting van tabaksfabrikaten en wijziging van de Kostenwet invoering rijksbelastingen.

Het economisch herstel en de daarbij noodzakelijke verkleining van het financieringstekort zijn het doel van deze met name voor de consument kostenverzwarende operatie in 1984. Het is voor mij als oud-grossier, als oud-grootgrutter, een ondankbare taak hier vandaag namens mijn fractie een aantal juist voor het midden- en kleinbedrijf verzwarende maatregelen te moeten uitdiepen, een noodzakelijk kwaad voor de komende jaren. Het zij mij vergund met enige historische belangstelling deze hierbij niet onbesproken te laten.

Juist het begrip accijnzen, in ons land hoofdzakelijk als stedelijke of provinciale belastingen geheven, is zeer oud. Al vanaf 1300 blijven de accijnzen op bier en wijn een bijzondere plaats innemen. De strekking is door de eeuwen heen steeds geweest belasting te heffen op de menselijke consumptie in het binnenland. De wetgever tracht dit te bereiken door de producent als belastingschuldenaar aan te wijzen. De opzet daarbij is, dat deze de accijns in de door hem te bedingen prijs op de afnemer en dus uiteindelijk op de consument zal afwentelen. Accijnzen vormen dan ook het steriotiepe voorbeeld van indirecte belastingen in economische zin.

Ook de Wet op de omzetbelasting 1968 heeft een lange historie. Ik citeer hierover graag mijn christelijk-historische voorgangers de heren Van Hulst en De Geer van Oudegein, die bij de financiële beschouwingen in december 1969 opmerkten, dat het toen precies 400 jaar geleden was, dat Alva de tiende penning invoerde op de koop en verkoop van alle roerende goederen.

De Tachtigjarige Oorlog is mede hierom ontstaan. Deze belasting was toen al duidelijk omzetbelasting.

In onze opvatting omtrent belastingen lijkt het een onbegrijpelijke zaak, dat er tegen de toen genomen maatregelen zoveel verzet rees dat het 4 eeuwen later nog in de geschiedenisboeken voorkomt. Toch is het niet zo onbegrijpelijk als het lijkt. Het is immers zo, dat de mate waarin de belastingdruk als zwaar wordt ervaren mede afhankelijk is van

de bestemming, die aan de penningen wordt gegeven.

In 1569 waren zij bestemd om de Spaanse staatskas te vullen en wanneer zij daar weer uitkwamen, vloeiden de gelden in de richting van de Nederlanden voor het leveren van middelen, die het volk van die landen onder het Spaanse juk konden houden. Wel een groot verschil met onze huidige situatie.

Nu lezen wij uit onze rijksbegroting dat onze belastingpenningen worden gebruikt voor een scala van collectieve voorzieningen, waarvan wij allen profiteren. Er is toch wel wat verbeterd in de achter ons liggende 400 jaren. De vreugde echter over wat er sinds de tijd van Alva verbeterd is, mag ons de ogen niet sluiten voor het feit dat er juist nu op financieel terrein veel vraagstukken liggen waarmee wij worstelen en waarover wij ook niet allen gelijk denken.

Het moeilijke probleem van de behoefte aan middelen enerzijds en van de op te leggen lasten anderzijds brengt mij nog tot een andere historische vergelijking, nu echter niet 400 jaar doch slechts 50 jaar geleden. In die tijd verplaatst ons het eerste deel van de dissertatie van Puchinger 'Colijn en het einde van de coalitie'. Een tekort op de begroting kon toen slechts op één wijze worden opgelost en wel door het mes diep in de uitgaven te zetten. Is het nu anders?

Oude bedrijfsjaarstukken – uit 1932 – vermelden over de toen verschenen Miljoenennota: De regering geeft nieuwe belastingen in het vooruitzicht en ook wij zullen onze portie hieraan moeten bijdragen. U ziet, mijnheer de Voorzitter, er is niets nieuws onder de zon.

Met dezelfde gelatenheid van toen, ook in een economische crisis, accepteert het bedrijfsleven zeker ook nu de noodzakelijke verhogingen, zij het dat men de techniek graag besproken ziet en daarbij een samenwerking met de overheid verlangt om de verwerking zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Daarop kom ik graag straks terug bij mijn opmerkingen over de wetsontwerpen.

Ik keer terug naar de omzetbelasting. In ons land wordt deze vanaf 1 januari 1934 volgens een eenmalige wet geheven bij de fabrikant. Per januari 1941 is deze wet vervangen door het Besluit op de omzetbelasting 1940 met heffingen bij fabrikanten, handelaars en dienstverleners volgens het zogenaamde cascade-stelsel. Hierbij moest in elke fase zowel in de productie als in de handel omzetbelasting worden betaald.

De Voorzitter: Het woord is nu aan de heer Kiers. Ik vestig uw aandacht erop, dat het zijn maidenspeech is. Ik wil hem met dit feit in ieder geval van harte gelukwensen.

□

De heer Kiers (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Na mijn collega de heer Von Meijenfeldt zal ik enkele opmerkingen maken over de wetsvoorstellen verhoging van de alcoholaccijns en afschaffing van de gemeentelijke

Kiers

In het kader van de doelstellingen van de EG kregen wij de belastingheffing naar de toegevoegde waarde, de zogenaamde b.t.w., per januari 1969. Uiteindelijk drukt de omzetbelasting nu uitsluitend op de particuliere consument, terwijl de afdracht aan de fiscus over de productie-, de handel- en de dienstverleningsschakels gespreid geschiedt.

Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben heel weinig tijd gehad, té weinig tijd om de nu te behandelen onderwerpen te wikken en te wegen. Terwijl wij onze inbrengvergadering hielden, hadden de stemmingen aan de overkant nauwelijks plaatsgevonden. Het zal u dan ook niet verwonderen, dat dit in hoge mate onze ergernis heeft gewekt. Onder dergelijke omstandigheden komt de kwaliteit van de wetgeving in gevaar.

Immers, zorgvuldigheid is daarbij een eerste vereiste. Niet alleen echter het eerder indienen van wetsvoorstellen is van groot belang. Juist voor het bedrijfsleven is het van grote importantie, dat in de toekomst accijns- en omzetbelastingverhogingen niet meer ad hoc plaatsvinden, of als sluitpost van de begroting plotseling gecreëerd worden.

Neen, mijnheer de Voorzitter, ik wil de staatssecretaris vragen om hier meer aan meerjarenplanning te gaan denken. Graag citeer ik in dit verband de heer Christiaanse, die tijdens de laatste algemene beschouwingen duidelijk vroeg, op langere termijn te plannen en de te volgen richting aan te geven met duidelijkheid voorop. In het computertijdperk met de stormachtige ontwikkeling van de chips is dit noodzakelijk; een vijfjarenplanning moet mogelijk zijn.

Het is een goede zaak, dat bij de invoering van deze wetsvoorstellen een drukverschuiving plaatsvindt van de directe naar de indirecte belastingen. Was de verhouding in 1983 nog 53.7: 46.3, in 1984 zal het gaan om de verhouding 51.4: 48.6. Echter, het absolute niveau van de b.t.w. is hoog en daarin heeft de Raad van State gelijk in zijn advies. De raad kan niet nalaten, te wijzen op de naar zijn oordeel nadelige effecten van een verdergaande verhoging van het normale tarief voor met name ambacht en dienstverlening. De kans lijkt groot, dat de reeds in brede kring aanwezige neiging om de druk van deze belasting te ontgaan, verder zal worden versterkt. De Raad van State gebruikt hier ten onrechte het woord 'ontgaan'; kennelijk is hier bedoeld: ontduiken.

Juist deze lastenverschuiving van directe belastingen, loon-, inkomsten- en winstbelasting, naar de indirecte belastingen zal een verlichting voor het bedrijfsleven inhouden. Deze voordelen zijn onder meer dat het ondernemen wordt gestimuleerd, dat rendement en solvabiliteit zich herstellen, dat de druk van de loon- en inkomstenbelasting vermindert, dat de sociale premies worden verlaagd enz.

Hierdoor zullen allerlei ongewenste ontwijkingspraktijken worden ingedamd terwijl de b.t.w.-verhoging bij een gelijkblijvende koopkracht de binnenlandse bestedingen niet aantast maar wél de concurrentiepositie van onze bedrijven verbetert. Goederen gaan immers b.t.w. -vrij de grens over.

Juist ook voor het bedrijfsleven zullen de belastingverhogingen met daar tegenover een lagere premiedruk acceptabel moeten zijn. Ik meen te weten dat verhogingen bij lagere inkomens geheel worden gedekt door lagere premies. Welk een enorm bedrag van het totale dekkingsplan gaat er niet naar de werklozenpot? De verhoging van de belastingen kan hiermee feitelijk worden beschouwd als solidariteit met de werklozen. Daardoor is zij in overeenstemming met ons program van uitgangspunten.

Mijnheer de Voorzitter! De heer Von Meijenfeldt heeft enkele opmerkingen gemaakt over de meevaller ten aanzien van het financieringstekort ad f 1,4 miljard. Wellicht is er sprake van een extra meevaller ad f 2 miljard in verband met het gas. Bestaat de mogelijkheid om met een gedeelte van dit bedrag overheidsinvesteringen te financieren, die direct stimulerend werken in het kader van de werkgelegenheid en bijzonder positief uitwerken voor het bedrijfsleven? Steun voor deze visie vind ik bij de heer Kessler, oud-directeur van De Nederlandsche Bank, in zijn 'Voorwaarden voor economisch herstel'.

De vorige week was het de heer Franssen, die in dit Huis sprak over het voorgerecht wat betreft de collectieve druk. Ik meen te mogen opmerken, dat men nu van mij het hoofdgerecht krijgt, bijna het gehele menu. Ik wil graag beginnen met de detaillering daarvan. Verhoging alcoholaccijns en afschaffing gemeentelijke belasting op sterke drank. Het accijnstarief voor alcoholhoudende stoffen is sinds januari 1981 niet meer bijgesteld. Daardoor is men achter gebleven bij de algemene ontwikkeling van het prijsniveau. De gewenste

verhoging met 15% komt dan ook overeen met de ontwikkeling van het prijspeil en is dus ook niet onbillijk.

Toch zal deze verhoging wat betreft de consument extra zwaar wegen, gelet op de inflatiecorrectie; de consument ontvangt geen prijscompensatie meer. Het bedrijfsleven houdt dan ook voor 1984, zelfs zonder de nieuwe accijnsverhoging in aanmerking te nemen, rekening met een kwantitatieve afzetdaling van zeker 3%

Onze oudste jeneverstokers, de erven Lucas Bols, gebruiken nog steeds de slagzin: 'drink elke dag een glaasje'. Het is voor de minister en de staatssecretaris te hopen dat deze slagzin niet wordt bewaarheid. Is rekening gehouden met een daling van de omzet en de daaraan gekoppelde uitverdieneffecten? De ingangsdatum voor deze verhoging van de accijns is gewijzigd van 1 januari in 1 februari. Dat is een goede zaak, speciaal voor het bedrijfsleven, maar ook voor de uitvoerende belastingadministratie. De afschaffing van de verplichte gemeentelijke drank- en horecabelasting, waarmee wordt voldaan aan een reeds lange tijd levende wens bij deze bedrijfstgroep, houdt tegelijk een vereenvoudiging in voor de belastingadministratie. Mijn fractie oordeelt positief over dit wetsontwerp.

Verhoging van de bieraccijns. Evenals bij de alcoholaccijns is de verhoging met 8% een aanpassing aan het prijspeil. De laatste aanpassing dateerde van 1 januari 1982. De stijging is duidelijk beperkt. Het flesje pils zal slechts 1,5 cent in prijs stijgen. Gezien het geringe prijseffect zijn geen omzetzakeringen te verwachten. De laatste cijfers van het CBS over 1983 vermelden zelfs een stijging van 81 naar 89 liter.

Bij een vorige verhoging van de bieraccijns zijn ook ernstige gevolgen uitgebleven, hoewel het toen om een verdubbeling van de accijns ging. In ons land blijft het pilsje goedkoper dan in Frankrijk en Duitsland. Overigens kan de vraag worden gesteld of ons land gelukkig moet zijn met nog meer bieromzet. Bier schijnt zelfs goedkoper te zijn dan melk. Wel tobt de horeca (milieuwetgeving) steeds meer met verhogingen van de verontreinigingsheffingen maar dit probleem is hier nu niet aan de orde. Wij oordelen niet negatief over dit wetsontwerp.

Ik kom bij de wijziging van de wet op de omzetbelasting. Het algemene tarief is sinds de invoering van het

Kiers

stelsel van een belasting over de toegevoegde waarde per 1 januari 1969 verhoogd van 12, via 14 en 16 naar 18%. Het verlaagde tarief is sinds de invoering nimmer verhoogd. In het kader van het financieel-economisch beleid, met als uiteindelijk doel een structurele verbetering van de economie, zal aan een verhoging van de omzetbelasting niet zijn te ontkomen. Om echter de huidige grote afstand tussen het verlaagde en het algemene tarief niet nog verder te vergroten, is verhoging van beide tarieven noodzakelijk.

Toch aarzel ik, omdat juist mede door deze verhoging in vergelijking met de ons omringende landen een bijzonder hoog peil wordt bereikt. Ik pleit er dan ook voor, deze verhoging een tijdelijker karakter te geven. Met meer voortvarendheid moet worden gewerkt aan een definitief, uniform b.t.w.-tarief. Daarbij gaat het vooral om de effecten op de koopkracht, de werkgelegenheid en de afzetmogelijkheden voor het bedrijfsleven. Tevens kan dan worden bezien in hoeverre flankerend beleid bij een eventuele ingrijpende herziening van de tariefstructuur noodzakelijk is.

Aangezien een uniform tarief zal leiden tot daling van het huidige algemene tarief, zal dit, naar verwacht kan worden, zeker positieve gevolgen hebben voor de dienstverlenende sector. Eveneens zal het een wezenlijke bijdrage leveren aan de neutralisatie van concurrentieverhoudingen op de binnenlandse markt.

Bovendien heeft een uniform tarief tot gevolg dat de afbakingsproblematiek in de omzetbelasting zal verdwijnen, terwijl het ook grote technische en administratieve voordelen heeft, zowel voor het bedrijfsleven, als voor de belastingdienst. Mijn pleiten voor één tarief is ook van groot technisch belang voor de voedselsector. Ik geef hiervan een voorbeeld.

Ik neem u mee naar een bekende slagerij in Den Haag die ook belegde broodjes verkoopt. U koopt uw vlees en vleeswaren op het 4%-tarief. Wilt u echter ook een belegd broodje, dan wordt dat belast met 18 %, indien u het meeneemt. Verkiest u het direct te nuttigen, dan krijgt u geld terug, want dan is het tarief maar 4%.

Het zal u nu duidelijk zijn dat mijn fractie pleit voor een uniform tarief, waarbij eventuele wijzigingen zeker een jaar van tevoren bekend zijn. Vergeet u niet, weer in diezelfde voedselsector heeft men naast de

enorme omprijzingsdrukke ook nog de gewijzigde programma's in de verschillende computers en het wijzigen en vernieuwen van alle reclamemiddelen, waarbij ik wijs op de zogenaamde 'stickers'. Het wijzigen van enige duizenden artikelen per bedrijf, vraagt een organisatorische en lange voorbereiding en een uitvoering die in de toch al overbelaste decembermaand haast onuitvoerbaar is.

Onze fractie ondersteunt in zijn algemeenheid een verschuiving van de directe naar de indirecte belastingen. Ook collega Von Meijenfeldt bepleitte dit. Mede door deze b.t.w.-verhoging worden hiertoe aanzetten gegeven. Reden waarom wij dit wetsontwerp op de omzetbelasting positief steunen.

Ik kom tot de verhoging van de belasting op sigaretten en kerftabak. Veel van wat gezegd is over de eerdergenoemde belastingverhogingen, geldt ook voor deze verhoging, in aanmerking nemende dat de keuze van deze accijns mede is ingegeven door een overweging van volksgezondheid. De belasting wordt zodanig verhoogd, dat het populaire pakje sigaretten en shag met f 0,40 in prijs zullen stijgen. Sigaren worden niet in prijs verhoogd. Naast belastingverhoging wordt tevens een structuurwijziging van de belasting voor sigaretten en kerftabak voorgesteld, waardoor een specifiek recht van toepassing wordt van 25% van de totale belasting.

De bedoeling is, de groei van de omzet in goedkope sigaretten en shag – de zogenaamde witte merken – af te remmen, omdat door deze groei de belastingopbrengst onder druk is komen te staan. Het verschil tussen een goedkoop pakje sigaretten en een populair pakje blijft f 0,65, hetgeen voor de fabrikant van goedkope sigaretten voldoende is om zich te handhaven. Wel echter wordt door deze niet onbelangrijke verhoging de financiering juist voor de groothandel problematisch.

Hier moet aan de fabrikant praktisch contant worden betaald, inclusief accijns en omzetbelasting. Evenzo geldt dit probleem voor de groothandel met betrekking tot oninbare vorderingen. De belasting van sigaretten bedraagt 74% van de kleinhandelsprijs. Als een afnemer niet betaalt – bij voorbeeld bij faillissement – heeft de leverancier geen recht van voorrang op de zaken van de afnemer. Gezien het wel zeer hoge belastingaandeel is mijn vraag of hier het risico van de groothandel kan worden afgewenteld.

Mede gelet op de margeverruiming van f 0,05 per pakje sigaretten, verwachten wij dat de handel in eventueel omzetverlies voor wat betreft de nettoresultaten hiermee zal kunnen compenseren. Reden, dat mijn fractie dit wetsontwerp positief zal ondersteunen.

Ik wil thans nog enige opmerkingen maken over de wijziging van de kostenwet invordering rijksbelastingen. Aan dit voorstel liggen ten grondslag de overwegingen dat een volledige dekking moet worden bereikt voor alle kosten van vervolgingswerkzaamheden en dat de tarieven de belastingschuldigen voldoende moeten prikkelen tot betaling van de belastingschulden. Het rentevoordeel waarbij geen rente over belastingschulden in rekening kan worden gebracht, zal verdwijnen, indien de tarieven worden aangepast.

Het voorstel om de vervolgingskosten te maximeren tot f 10.000 heeft volledig onze instemming. De relatie tussen kosten van vervolging en het kostenbedrag doet ons besluiten, onze instemming te betuigen met het voorliggende wetsontwerp. Overigens vragen wij ons af of ook hier niet het wederkerigheidsbeginsel moet gelden, zodat daar waar de staat te laat verrekent, ook bij te late terugbetalingen, de overheid rente ten gunste van de belastingbetaler zal uitkeren.

Mijnheer de Voorzitter! Het was een lang betoog over financiën, misschien meer negatief dan positief. Ik heb u dit aangezegd vanuit onze opdracht 'Date Caesari quae, Caesarus sunt'. En dan noem ik u, overheid, Caesar, waarin ik graag mijn vertrouwen uitspreek.

□

De heer **Van Tets** (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Verleden jaar heb ik bij deze gelegenheid geconstateerd dat het er naar uitzag dat het kabinet het eerste spoor van zijn driesporenbeleid goed op gang had gebracht, en heb ik erop aangedrongen parallel daarmee ook het tweede en derde spoor in beweging te krijgen. Thans lijkt het erop dat het beleid zich langs deze drie sporen behoedzaam voorwaarts beweegt; dat lijkt verstandig.

Over de vraag of het langs het eerste spoor te snel of te langzaam gaat, woedt de discussie voort. Kessler heeft – verrassend – nogal duidelijk het standpunt ingenomen dat het financieringstekort zou mogen blijven stijgen. Stevers heeft gewaarschuwd tegen de gevolgen daarvan, maar heeft ook een waarschuwend